

อุตสาหกรรมเหมืองถ่านหินในอินโดนีเซีย

อุตสาหกรรมเหมืองแร่เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายของอินโดนีเซียในการดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ ในบรรดาเหมืองแร่ประเภทต่าง ๆ พบว่า **เหมืองถ่านหิน** เป็นอุตสาหกรรมที่อินโดนีเซียมีความโดดเด่นและมีศักยภาพสูงในการรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ

ทำไมอุตสาหกรรมเหมืองถ่านหินในอินโดนีเซียจึงน่าสนใจ?

- **ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์คุ้มค่าแก่การลงทุน** อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีแหล่งถ่านหินมากแห่งหนึ่งของโลก มีการคาดการณ์ว่าถ่านหินจากทุกแหล่งในอินโดนีเซียมีปริมาณรวมกันสูงถึง 38.8 พันล้านตัน ในจำนวนนี้เป็นถ่านหินที่สามารถนำมาพัฒนาในเชิงพาณิชย์ได้ราว 5.4 พันล้านตัน (ส่วนใหญ่เป็นถ่านหินลิกไนต์และซับบิทูมินัส) แหล่งถ่านหินราว 2 ใน 3 ของทั้งหมดอยู่บริเวณเกาะสุมาตรา ส่วนที่เหลืออยู่ที่เกาะกาลีมันตัน เกาะชวา และเกาะสุลาเวสี
- **ความต้องการถ่านหินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง** แม้ว่าการผลิตกระแสไฟฟ้าจากถ่านหินจะก่อให้เกิดมลพิษในระดับสูงเมื่อเทียบกับการใช้น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปลายปี 2548 ราคาน้ำมันซึ่งเป็นพลังงานหลักของโลกปรับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่การผลิตกระแสไฟฟ้าจากถ่านหินมีต้นทุนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับการใช้วัตถุดิบประเภทอื่น ส่งผลให้ความต้องการใช้ถ่านหินเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้ามีมากขึ้นเป็นลำดับ ขณะเดียวกัน ความต้องการนำเข้าถ่านหินของประเทศผู้ใช้จ่ายสำคัญของเอเชียซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของอินโดนีเซียก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก โดยในปี 2550 คาดว่าเกาหลีใต้จะมีความต้องการนำเข้าถ่านหินสูงถึง 64 ล้านตัน (เพิ่มขึ้น 12.8 เท่าจากปี 2549) อินเดีย 29 ล้านตัน (เพิ่มขึ้น 5.8 เท่า) และจีน 20 ล้านตัน (จากที่เคยเป็นผู้ส่งออกถ่านหินรายใหญ่ของโลก) ทั้งนี้ McCloskey ซึ่งเป็นบริษัทวิจัยข้อมูลอุตสาหกรรมถ่านหินคาดการณ์ว่าความต้องการถ่านหินในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะจากทั้งสามประเทศดังกล่าวจะขยายตัวต่อเนื่องไปจนถึงปี 2563
- **ราคาถ่านหินมีแนวโน้มสูงขึ้น** ความต้องการถ่านหินที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ราคาถ่านหินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตาม โดยคาดว่าในปี 2551 จะมีราคาเฉลี่ยกว่า 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้นจาก 33 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ในปี 2547

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองถ่านหินของอินโดนีเซีย

- การลงทุนในเหมืองถ่านหินของอินโดนีเซียมีกฎระเบียบและเงื่อนไขเบื้องต้นที่นักลงทุนควรทราบ ดังนี้
- หน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลการทำเหมืองถ่านหินในอินโดนีเซีย คือ Ministry of Mines and Energy อย่างไรก็ตาม หลังจากการปฏิรูปกฎหมายในปี 2547 อำนาจการกำกับดูแลบางส่วนได้ถูกถ่ายโอนไปยังรัฐบาลท้องถิ่น ดังนั้น นักลงทุนจึงควรศึกษาข้อมูลการลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะในเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาด้านกฎระเบียบที่ไม่สอดคล้องกันของรัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลาง

- นักลงทุนต่างชาติที่สนใจลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองถ่านหินในอินโดนีเซียต้องยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการประสานการลงทุน (Investment Coordinating Board หรือ BKPM) และกิจการต้องมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวอินโดนีเซียอย่างน้อยร้อยละ 5 ของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด
 - การเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองถ่านหิน นักลงทุนต่างชาติต้องยื่นขอ Coal Contract of Work (CCoW) ซึ่งเป็นเอกสารรับรองสิทธิในการทำเหมืองถ่านหินของนักลงทุนต่างชาติ รวมทั้งเป็นหลักประกันด้านสิทธิในพื้นที่ทำเหมืองแร่ (Security of Tenure) โดยรัฐบาลอินโดนีเซียจะมอบอำนาจและสิทธิให้แก่นักลงทุนที่ถือ CCoW ครอบคลุมตั้งแต่การสำรวจทั่วไป การเจาะสำรวจ การพัฒนา การทำเหมืองแร่ การแต่งแร่ และการตลาด ทั้งนี้ CCoW ถือเป็นกฎระเบียบเฉพาะ (Lex Specialis) ที่มีอำนาจเหนือกฎหมายทั่วไป ซึ่งจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงตามนโยบายรัฐบาลและ/หรือกฎหมายอื่นตลอดอายุสัญญา
 - รัฐบาลอินโดนีเซียกำหนดออก CCoW สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่สนใจเป็นรุ่น รุ่นละประมาณ 5 ปี โดย CCoW จะมีอายุคราวละ 30 ปี ทั้งนี้ CCoW แต่ละรุ่นมีสิทธิประโยชน์ และเงื่อนไขแตกต่างกัน
 - ภายใต้ CCoW ผู้ประกอบการเหมืองแร่มีสิทธิในผลผลิตถ่านหินร้อยละ 100 แต่ต้องชำระค่าภาคหลวงให้กับรัฐบาลอินโดนีเซียในอัตราร้อยละ 13.5 ของรายได้จากการจำหน่ายถ่านหิน
- ทั้งนี้ แม้อุตสาหกรรมเหมืองถ่านหินในอินโดนีเซียมีลู่ทางสดใส แต่การลงทุนในอินโดนีเซียยังมีความเสี่ยงด้านกฎระเบียบที่เปลี่ยนแปลงบ่อย ดังนั้น นักลงทุนที่สนใจเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าว ควรศึกษาและตรวจสอบกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน

ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจ ฝ่ายวิชาการ

กันยายน 2550